

Екипната енергия в театъра може да роди нов сценичен език

Режисьорът Явор Гърдев, драматургът Георги Тенев и художникът Никола Тороманов пред „Новинар юг“

Интервю на
Виолета Григорова

Явор Гърдев е име, което напуска още с появата си на театралната сцена. От две години неговите постановки привличат вниманието на специалистите, неизменно биват селектирани за участие на театралните форуми в страната. Името му се спира заедно с тези на младите режисьори Стоян Камбаров, Иван Пантелеев и Александър Димитров, чисто творчество е считано за „нова вълна“ в българския театър. Явор Гърдев е известен на хасковската и на димитровградската публика с постановката си на „Слугините“ от Жан Жьон - копродукция на хасковския и димитровградския театър през миналия сезон.

Първата му среща с почитателите на Мелпомена е с постановката на „Две кратки пиеси за края“ по Ф. Достоевски и Л. Петрушевска на „Открыта сцена“ - Димитровград (сезон 1994-1995 г.), осъществена съвместно с Неделко Делчев. Отличителното за Гърдев е, че се утвърди в екип със сценаристите Никола Тороманов и Даниела Яхлова. В този състав реализира и първите драматургични текстове на своя състудент Георги Тенев - „Частите на нощта“ (в славенския театър) и „Походът“ (в ловешкия театър).

- Открихте се като екип - от постановка в постановка сте заедно. Какви перспективи открива този начин на работа?

Я. Г. - Нашият екип се състои от четирима души. Вещност сме квартал, на чиято цялост всички заедно държим много. Съвместната ни работа е провокация за всеки от нас. И затова резултатите са необичайни, неочаквани. Защото и ние не си поставяме предварително определена цел, тоест тя се променя и оформя в процеса на работа в зависимост от пластите, които се откриват.

В този състав - Георги Тенев, аз и художниците Никола Тороманов и Даниела Яхлова - осъществихме постановките по текстове на Георги Тенев „Частите на нощта“ и „Походът“. Не говоря за пиеси, а за театрални текстове, доколкото вече е трудно да се говори за пиеси като драматургични текстове във времето, когато всеки текст участва в общото междутекстово поле. Сами по се-

бе си те са предизвикателство за театъра, макар и различни по стил и по poetika. Откриват интересни предпоставки за създаване на един уникален, характерен като постига театрален език. Защото не повтарят, не цитират, когото и да било.

- А при създаването на текстовете екипната енергия оказва ли влияние?

Г. Т. - Ние сме започнали да пробваме заедно като цяло. И това най-добре личи

има и я е формулирал сам за себе си достатъчно добре. Въпросът е, че тази необходимост намира израз тъкмо в работенето в екип. Още повече, че ние - без това да е търсено целенасочено - сме се уверили от опитите, които смятаме за най-добри, които уважаваме и на които завиждаме дори, ако щете, че те винаги достигат до добрия си завършек, когато има екип. Мечтаният екип съдържа автор, режисьор, художник или

бележително точно - ние участваме в целия процес плътно през цялото време на репетиции. Не захвърляме в театъра своите скици, макети - стоим там и изработваме нещата, които са в процес, никога не приемаме нещо като завършено. Това е хубавото при нашия начин на работа.

- Би ли могъл всеки актьор да усети този начин на работа, да се включи в изградената между вас процес, за да претвори света на пиесата или се стреми да изгради актьори, обвързани към тази идея?

Я. Г. - Разбира се, че едно от най-тежките, може би дори най-тежкото е точният, адекватният избор на актьор. За мен това е едно доста дълго премисляне и предвиждане как би се вписал даде актьор точно в един такъв изграден между нас процес. Защото ние държим много на тази процесуализация на театралната работа. Тук няма начин, който предполага една предварителна идея. Важно е друго: тъкмо автентичното проследяване как от процеса на работата се откриват пластове на она свят, който трябва да създаваме. И тогава вече ние търваме да оформяме тези пластове. Това важи главно за актьорите, защото в тях фактически се отлагат най-големите натрупвания, спрямо които се гледат смисловите и визуалните пластове на представлението.

Задължително и необходимо условие е процесът да бъде постоянно адекватен на постигнатото в него. Днес може да мислим едно и да го постигаме, но когато десет дни по-късно видим, че има възможност за нещо, което е скрито още по-дълбоко, ние започваме да работим за него и се отказваме от първото. На това вещност залагаме своята работа. За актьорите, които не са работили с нас, първоначално е трудно свикването с такъв вид процес. Но аз и на това залагам: винаги започвам репетициите си с едно сваляне на картите и изясняване, че освен професионално отдаване, аз изисквам от тях и пълно доверие. Искам го на кредит - то е задължително за моя театрален процес, за да трябва заедно с тях. И ако това доверие се потвърди на работата, в резултата - ставаме екип. Ако не - разделяме се. Но досега това не се е случвало.

Екипът прави от индивида личност

именно в създаването на тези текстове. Те не са следвали нормалния път на писане за театър. Тоест създава се пиеса, след това тя си намира режисьор и впоследствие двамата с автора може би работят по нея. При нас е точно обратното - текстовете се създават съвсем успоредно с постановката. Докато в рутинния театър въпросът се решава само между режисьора и автора, при нас участват и двамата сценаристи. Това е важно - съжителството в екип. Голяма част от провокациите, които са останали и в сюжетен смисъл, и дори в poetikata на двете ми пиеси, са дошли като предизвикателство именно от тях.

Ако трябва да го изрека по-просто - това е работен в смисъл действителен разговор за театър, но не по принцип, а свързан с конкретни условия, с конкретен повод, с конкретен замисъл, в който са се разжали голяма част от необходимите неща за всеки един от елементите на реализираното представление.

- И какъв беше конкретният повод, който ви събра като екип?

Г. Т. - Поводът е необходимостта да се присъства в театъра, да се прави театър, когато всеки един от нас я

художници и актьори, които целенасочено от представлението в представлението, а не за всяко отделно, работят заедно и го придвижват във времето. По тази причина аз не отделям двете реализирани постановки една от друга по отношение на действително в група. В тях има отражение това, че театралните проблеми, които ни занимават, оказва се, че малко или много ни занимават заедно. Това е свойство на театъра да те занимава в действително, а не само във философски смисъл.

- А как чувствате своето място сценарист в процесите на екипната работа?

Н. Т. - Най-приятно и най-важно за мен е възможността, която е изключителна за един сценарист, да бъде съавтор на представлението в пълния смисъл на думата, още от самото начало, от неговия зародиш.

Същото се отнася и за Даниела Яхлова. В текстовете на Георги Тенев конкретно няма една много интересна провокация за нас. Те са много образни и много красиви. Сами по себе си носят някаква визия. И нашата работа трябва оттук нататък: вече в един втори план да се визуализират нещата като цяло. Работата с Явор Гърдев е за-